

Gezondheid in de wijk

Wijkgezondheidsprofielen 2022

voor het project Aan de slag met preventie
in de Drentse gemeenten

Gezondheid in de wijk

Wijkgezondheidsprofielen 2022
voor het project Aan de slag met preventie in de Drentse gemeenten

Gemeente Noordenveld

Esther Huisman
Marjan Kuilman
Dave Wauben

GGD Drenthe
epidemiologie@ggddrenthe.nl
Assen, december 2022

Overname van gegevens is alleen toegestaan, mits voorzien van de volgende bronvermelding: GGD Drenthe. *Gezondheid in de wijk*. Wijkgezondheidsprofielen 2022 voor het project Aan de slag met preventie in de Drentse gemeenten. Gemeente Noordenveld. Assen, december 2022.

Dit project wordt mogelijk gemaakt door:

Inhoud

Gezondheid en leefstijl in de wijk	2
Inleiding.....	2
Opbouw van dit document	5
Kaarten voor de gemeente.....	6
Kaart 1: Sociaaleconomische status.....	6
Kaart 2: Moeite met rondkomen	7
Kaart 3: Overgewicht in groep 2 van het basisonderwijs, 2019-2022	8
Kaart 4: Overgewicht in groep 7 van het basisonderwijs, 2019-2022	9
Kaart 5: Overgewicht in klas 2 van het voortgezet onderwijs, 2019-2022	10
Wijkgezondheidsprofielen.....	11
Wijk 00 Roden, Gezondheid.....	12
Wijk 00 Roden, Leefstijl.....	12
Wijk 00 Roden, Tabel met wijkcijfers.....	13
Wijk 01 Roden, Gezondheid.....	14
Wijk 01 Roden, Leefstijl.....	14
Wijk 01 Roden, Tabel met wijkcijfers.....	15
Wijk 03 Norg, Gezondheid	16
Wijk 03 Norg, Leefstijl	16
Wijk 03 Norg, Tabel met wijkcijfers	17
Wijk 04 Norg, Gezondheid	18
Wijk 04 Norg, Leefstijl	18
Wijk 04 Norg, Tabel met wijkcijfers	19
Wijk 06 Peize, Gezondheid.....	20
Wijk 06 Peize, Leefstijl	20
Wijk 06 Peize, Tabel met wijkcijfers.....	21
Cijfers gemeente, provincie, Nederland.....	22
Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020	22
Gezondheidsmonitor Jeugd 2021	23
Bijlagen	24

Gezondheid en leefstijl in de wijk

Inleiding

Begin 2019 heeft GGD Drenthe in het kader van het ZonMw-project 'Aan de slag met preventie in de Drentse gemeenten' per gemeente wijkgezondheidsprofielen samengesteld. Dit document geeft een update van deze wijkgezondheidsprofielen.

Er bestaat bij de Drentse gemeenten de behoefte om steviger in te zetten op een integrale aanpak van preventie ten behoeve van de gezondheid van hun inwoners, met de focus op kwetsbare groepen. De gemeenten en partnerorganisaties doen dit samen binnen het ZonMw-project 'Aan de slag met preventie in de Drentse gemeenten'. Om de mogelijkheden van deze integrale aanpak van preventie te inventariseren stellen we per gemeente wijkgezondheidsprofielen samen. In dit document treft u een update van de eerdere wijkgezondheidsprofielen aan voor de gemeente Noordenveld¹.

Op basis van de eerdere wijkgezondheidsprofielen zijn we met elkaar in gesprek gegaan. Elke Drentse gemeente heeft op basis van de verzamelde informatie en inzichten een plan van aanpak opgesteld voor het versterken van integraal gezondheidsbeleid gericht op preventie.

De indicatoren in deze wijkprofielen sluiten zo veel mogelijk aan bij de indicatoren in de rapportage van 2019. Voor de theoretische onderbouwing voor de keuze in indicatoren verwijzen we naar de Bijlage. De gekozen indicatoren voor het wijkgezondheidsprofiel staan in onderstaande tabellen samengevat. De laatste kolom van de tabellen vermeldt waar u de informatie in deze rapportage kunt vinden. In de Bijlage van dit document worden nog meer details van de gezondheidsindicatoren en de gebruikte gegevens getoond.

---

¹ Gezondheid in de wijk. Basisdocument wijkgezondheidsprofielen voor het project aan de slag met preventie in Drenthe. Gemeente Noordenveld. Assen, februari 2019.

Individuele gezondheid

Thema	Onderwerp	Indicator	Vindplaats
Lichaamsfuncties	Langdurige ziekte of aandoening	% 19 jaar en ouder met langdurige ziekten of aandoeningen	Hoofdstuk wijkprofielen, figuur 'gezondheid' en tabellen
	Beperkt vanwege gezondheid	% 19 jaar en ouder dat (ernstig) beperkt is in activiteiten vanwege gezondheid	
Mentaal welbevinden	Matig/hoog risico op angst of depressie	% 19 jaar en ouder met een matig/hoog risico op angst en depressie	
	Onvoldoende regie over eigen leven	% 19 jaar en ouder met onvoldoende regie over eigen leven	
	Is gelukkig	% klas 2 en klas 4 VO dat zich meestal (zeer) gelukkig voelt	Tabel Jeugd
	Is psychisch ongezond	% klas 2 en klas 4 VO dat matig of ernstig psychisch ongezond is	
	Is weerbaar	% klas 2 en klas 4 VO dat voldoende weerbaar is	
Kwaliteit van leven	Matig tot zeer slechte ervaren gezondheid	% 19 jaar en ouder met matig tot zeer slechte ervaren gezondheid	Hoofdstuk wijkprofielen, figuur 'gezondheid' en tabellen
		% klas 2 en klas 4 VO met matig tot zeer slechte ervaren gezondheid	Tabel Jeugd
Sociaal maatschappelijke participatie	Eenzaam	% 19 jaar en ouder dat eenzaam is	Hoofdstuk wijkprofielen, figuur 'gezondheid' en tabellen
	Geen vrijwilligerswerk	% 19 jaar en ouder dat geen vrijwilligerswerk doet	

Persoonlijke kenmerken

Thema	Onderwerp	Indicator	Vindplaats
Demografische kenmerken	Leeftijd	% 0-14; 15-24; 25-44; 45-64; 65 jaar en ouder	Hoofdstuk wijkprofielen, tabellen
Inkomen	Sociaal economische status	SES-WOA score (Welvaart-, Opleiding- en Arbeidsscore): een gecombineerde score op basis van gegevens over elk huishouden.	Hoofdstuk kaarten voor de gemeente, kaart 1 'Sociaaleconomische status'
	Moeite met rondkomen	% 19 jaar en ouder dat moeite heeft met rondkomen	Hoofdstuk kaarten voor de gemeente, kaart 2 'Moeite met rondkomen'
Huishouden	Eenpersoonshuishouden	% eenpersoonshuishoudens	Hoofdstuk wijkprofielen, tabellen

Individuele leefstijl

Thema	Onderwerp	Indicator	Vindplaats
Middelengebruik	Overmatige drinker	% 19 jaar en ouder dat overmatig alcohol drinkt (nieuwe norm voor mannen meer dan 14 glazen per week; voor vrouwen meer dan 7 glazen per week)	Hoofdstuk wijkprofielen, figuur 'leefstijl' en tabellen
	Drinkt alcohol	% klas 2 en klas 4 VO dat alcohol heeft gedronken in de 4 weken voorafgaand aan het onderzoek % klas 2 en klas 4 VO dat 5 of meer drankjes heeft gedronken bij 1 gelegenheid voorafgaand aan het onderzoek	Tabel Jeugd
	Roker	% 19 jaar en ouder dat rookt	Hoofdstuk wijkprofielen, figuur 'leefstijl' en tabellen
		% klas 2 en klas 4 VO dat wekelijks of vaker rookt	Tabel Jeugd
	Cannabis	% klas 2 en klas 4 VO dat hasj of wiet heeft gebruikt voorafgaand aan het onderzoek	
Gewicht	Overgewicht	% 19 jaar en ouder met overgewicht (BMI ≥ 25)	Hoofdstuk wijkprofielen, figuur 'leefstijl' en tabellen
		% kinderen met overgewicht	Hoofdstuk kaarten voor de gemeente, kaart 3 'Overgewicht in groep 2 van het basisonderwijs, 2019-2022' en kaart 4 'Overgewicht in groep 7 van het basisonderwijs, 2019-2022' kaart 5 'Overgewicht in klas 2 van het voortgezet onderwijs 2019-2022'
	Obesitas	% 19 jaar en ouder met obesitas (BMI ≥ 30)	Hoofdstuk wijkprofielen, figuur 'leefstijl' en tabellen
Bewegen	(Geen) sporter	% 19 jaar en ouder dat geen sporter is (sport minder dan een dag per week)	Hoofdstuk wijkprofielen, figuur 'leefstijl' en tabellen
	Beweegt	% klas 2 en klas 4 VO dat wekelijks sport % klas 2 en klas 4 VO dat 5 of meer dagen per week minstens 1 uur beweegt	Tabel Jeugd
Stress	(Heel) veel Stress	% 19 jaar en ouder dat (heel) veel stress heeft ervaren in de 4 weken voorafgaand aan het onderzoek	Hoofdstuk wijkprofielen, figuur 'leefstijl' en tabellen
		% klas 2 en klas 4 VO dat (heel) veel stress heeft ervaren in de 4 weken voorafgaand aan het onderzoek	Tabel Jeugd
Social media	Versturen naaktfoto/seksfilmpjes	% klas 2 en klas 4 VO dat laatste 6 maanden een naaktfoto of seksfilmpje van zichzelf heeft gestuurd	
	Problematisch gebruik social media	% klas 2 en klas 4 VO met risico op problematisch social media gebruik	
	Problematisch gebruik gamen	% klas 2 en klas 4 VO met risico op problematisch gamen	

Sociale omgeving

Thema	Onderwerp	Indicator	Vindplaats
Mantelzorg	Mantelzorg geven	% 19 jaar en ouder dat mantelzorg geeft	Hoofdstuk wijkprofielen, tabellen
Pesten	Gepest op school	% klas 2 en klas 4 VO dat laatste 3 maanden wekelijks of vaker is gepest op school	Tabel Jeugd
	Gepest via internet	% klas 2 en klas 4 VO dat laatste 3 maanden wekelijks of vaker is gepest via internet	

Wilt u meer informatie over de gezondheid van de jeugd en de volwassenen uit uw gemeente?
Op www.GezondheidsGegevensDrenthe.nl staan alle publicaties van GGD Drenthe.

Opbouw van dit document

Om inzicht te geven in de gezondheid van de inwoners in de wijk maken we gebruik van verschillende visualisaties. We maken gebruik van kaarten, tabellen en figuren om de informatie op het niveau van de wijken te laten zien. Uitgangspunt vormt het conceptueel model en de bijbehorende indicatoren zoals in het basisdocument van 2019 beschreven.

De kaartjes en diagrammen sluiten zoveel mogelijk aan bij het eerdere basisprofiel. Niet alle kaartjes komen terug in dit gezondheidsprofiel. Zo worden de kaartjes met inwoneraantallen, eenpersoonshuishoudens en leeftijdsverdelingen niet meer getoond maar in tabelvorm weergegeven. Daarnaast is in dit document een tabel opgenomen met cijfers over de gezondheid van de jeugd.

We beginnen dit gezondheidsprofiel met kaartjes voor de gemeente met gegevens over de wijken. Met de kaartjes kunnen wijken met elkaar worden vergeleken ten aanzien van verschillende onderwerpen, zoals de economische situatie en moeite met rondkomen. Het tweede deel van het wijkgezondheidsprofiel maakt het mogelijk om per wijk in te zoomen. Aan de hand van figuren over gezondheid en leefstijl laten we zien hoe een wijk zich verhoudt tot het gemiddelde van alle wijken in een gemeente. De cijfers per wijk worden ook in een tabel getoond. Ten slotte wordt in een tabel de cijfers van de gemeente, de provincie en van Nederland gepresenteerd als het gaat om volwassenpopulatie. In een andere tabel is ook te lezen hoe het is gesteld met de gezondheid van de Drentse jeugd. Het betreft ook hier cijfers van de gemeente, de provincie en van Nederland.

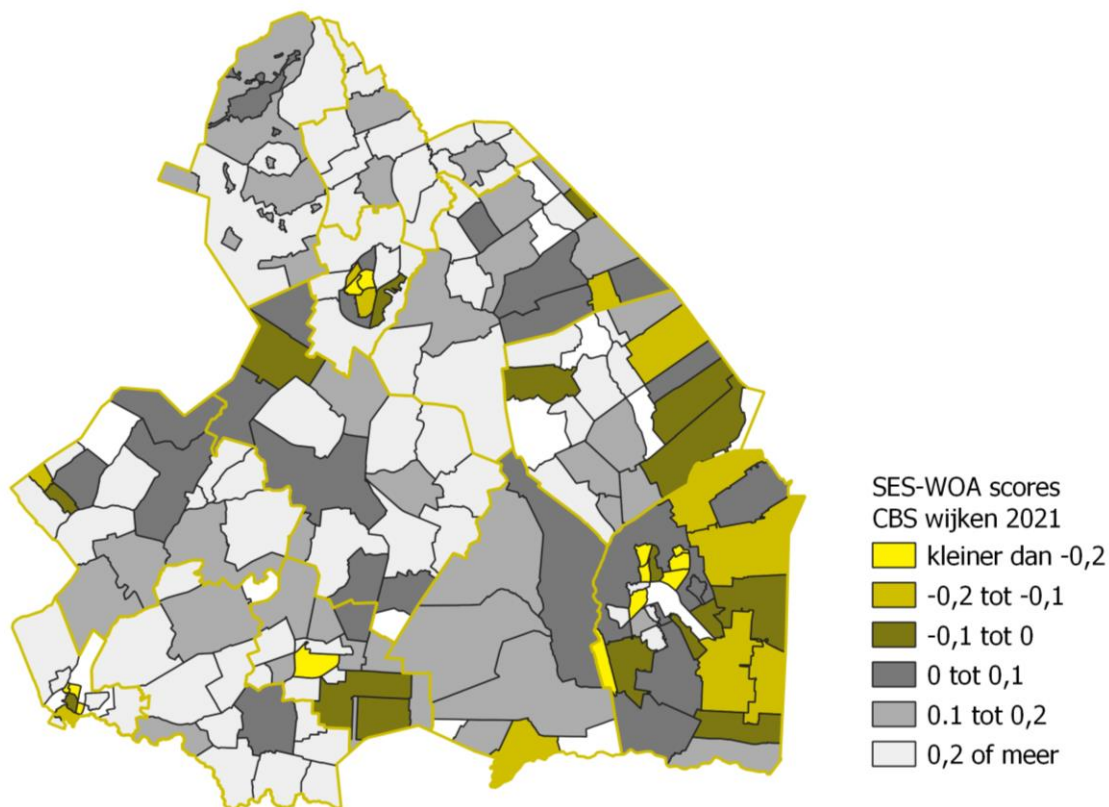
Kaarten voor de gemeente

Dit hoofdstuk toont een viertal provinciale kaarten met informatie op wijkniveau of gemeenteniveau. Zo is geografisch weergegeven hoe de economische situatie is en hoe de wijk zich verhoudt tot andere wijken in Nederland of Drenthe. Voor de vergelijkbaarheid sluiten we aan bij de wijk- en buurtindeling die gebruikt is in het eerdere wijkgezondheidsprofiel. We gingen hier uit van de CBS Wijk- en Buurtdeling van 2015.

Kaart 1: Sociaaleconomische status

Deze kaart is samengesteld vanuit de CBS SES-WOA score (Sociaal Economische Status, Welvaart-, Opleiding- en Arbeidsscore). De SES-WOA scores zijn berekend door het CBS en geven in één oogopslag weer hoe de wijk scoort ten opzichte van andere wijken in Nederland. Bij een hogere score zijn de inwoners welvarender en/of hoger opgeleid en/of langduriger aan het werk. De cijfers zijn berekend voor 2014 tot en met 2019, voor de gemeente-indeling van 2021.

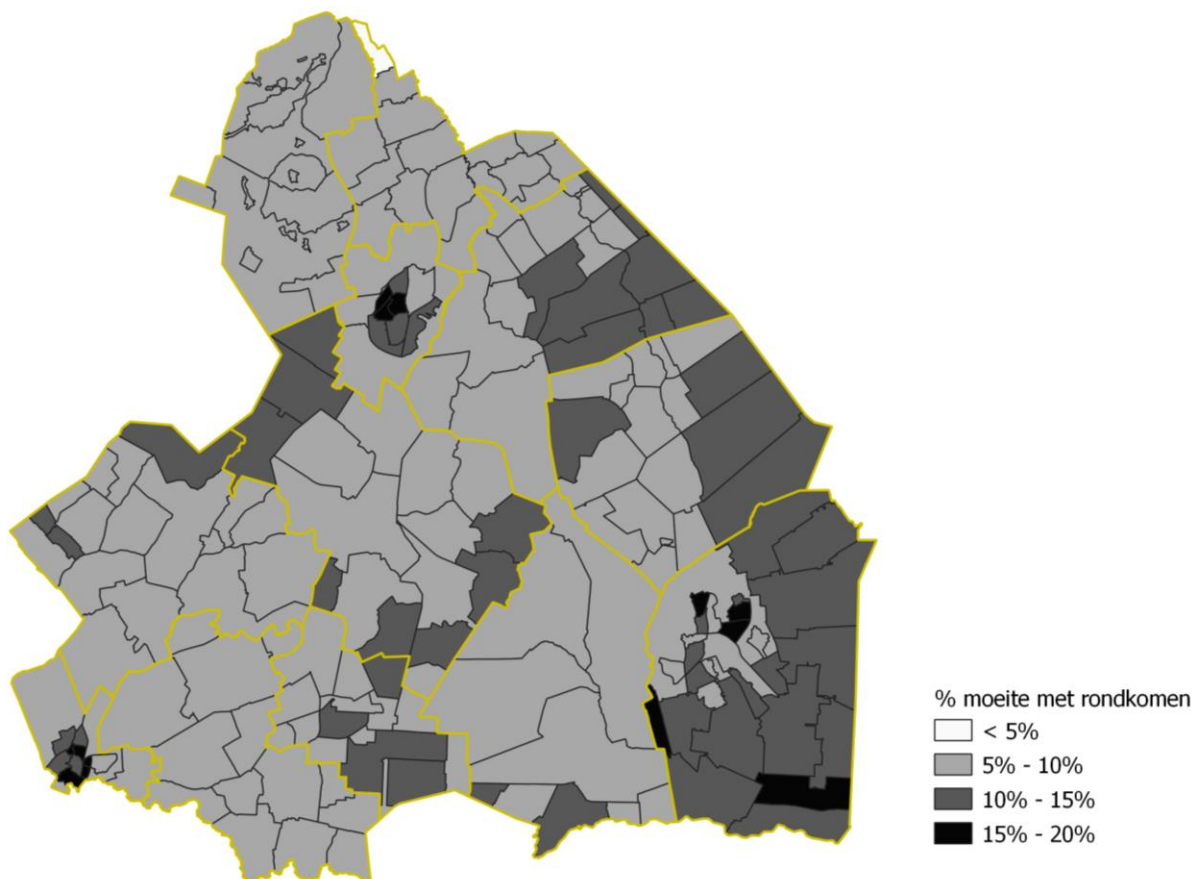
Wijken die op de kaart in geel worden weergegeven doen het landelijk gezien slecht. Van een aantal wijken is geen statusscore berekend en deze gebieden zijn wit gebleven op de kaart.

Kaart 2: Moeite met rondkomen

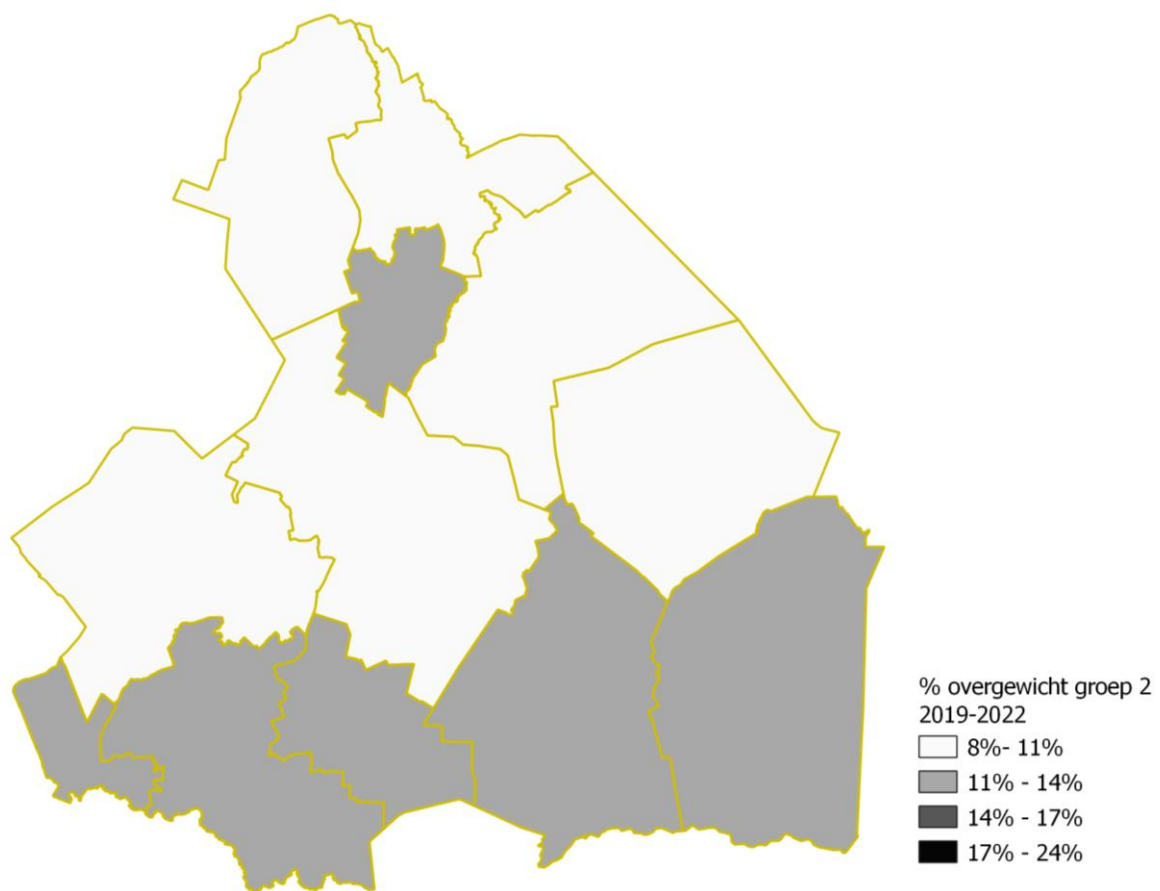
Moeite met rondkomen is een directe indicator voor de ervaren economische situatie. De gegevens voor deze kaart zijn afkomstig van de 'kleine-domeinschatters' (SMAP) waarmee de resultaten van de Gezondheidsmonitor 2020 door het RIVM beschikbaar zijn gemaakt op wijkniveau. In de Bijlage staat een toelichting. De kaart laat het geschatte aandeel mensen zien dat aangeeft moeite te hebben met rondkomen.

Kaart 3: Overgewicht in groep 2 van het basisonderwijs, 2019-2022

Deze kaart laat overgewichtcijfers zien voor kinderen uit groep 2 van het basisonderwijs. Om schommelingen door kleine aantallen te voorkomen zijn meerdere schooljaren samen genomen (2019-2022). De gegevens zijn afkomstig uit de metingen van de jeugdgezondheidszorg van de GGD.

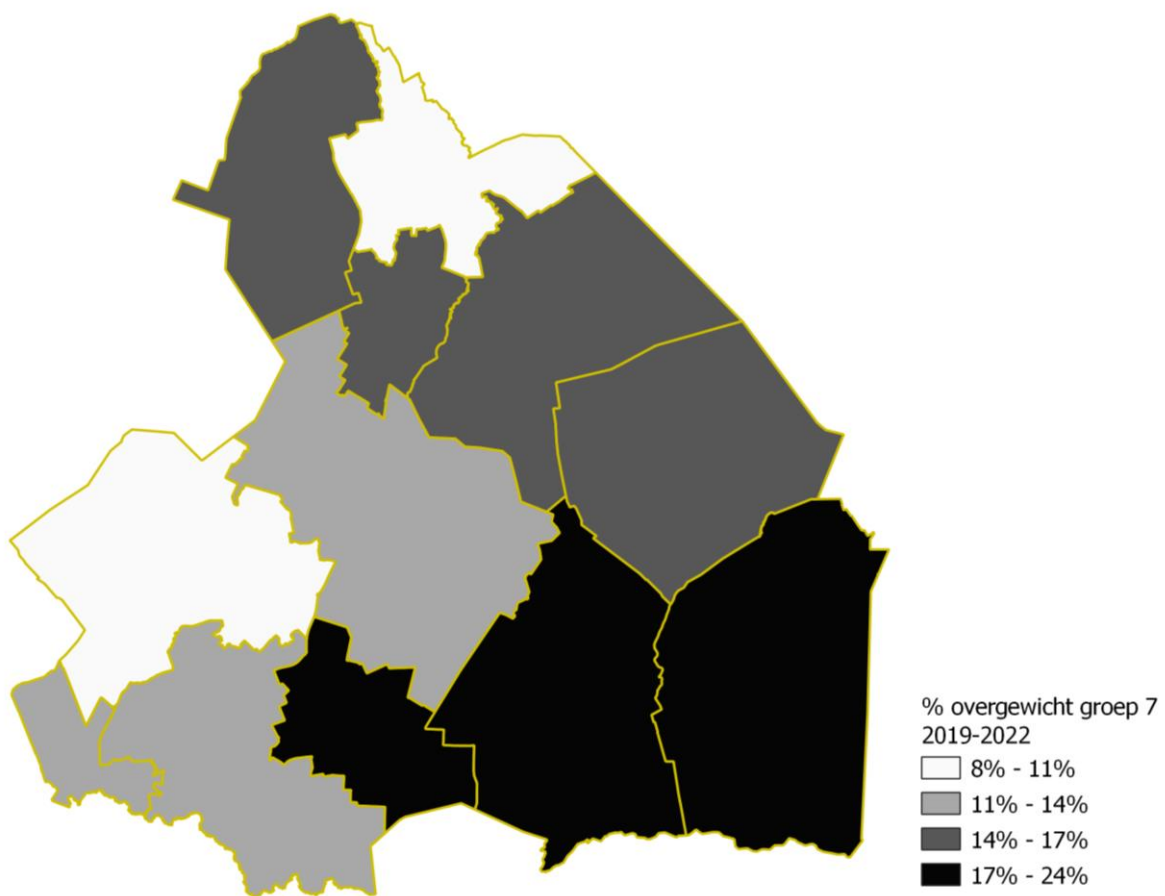
Vanwege de COVID-19 maatregelen is noodgedwongen afgeweken van het reguliere meten en wegen (in plaats van weging door jeugdverpleegkundige is lengte en gewicht geregistreerd o.b.v. zelfrapportage) en zijn niet alle kinderen gezien. Vanwege bovenstaande redenen worden alleen de resultaten op gemeenteniveau getoond en niet de resultaten op wijkniveau. Ook de gemeentelijke cijfers dienen zorgvuldig en voorzichtig geïnterpreteerd te worden. Zie Bijlage voor meer informatie.

Kaart 4: Overgewicht in groep 7 van het basisonderwijs, 2019-2022

Deze kaart laat overgewichtcijfers zien voor kinderen uit groep 7 van het basisonderwijs. Om schommelingen door kleine aantallen te voorkomen zijn meerdere schooljaren samen genomen (2019-2022). De gegevens zijn afkomstig uit de metingen van de jeugdgezondheidszorg van de GGD.

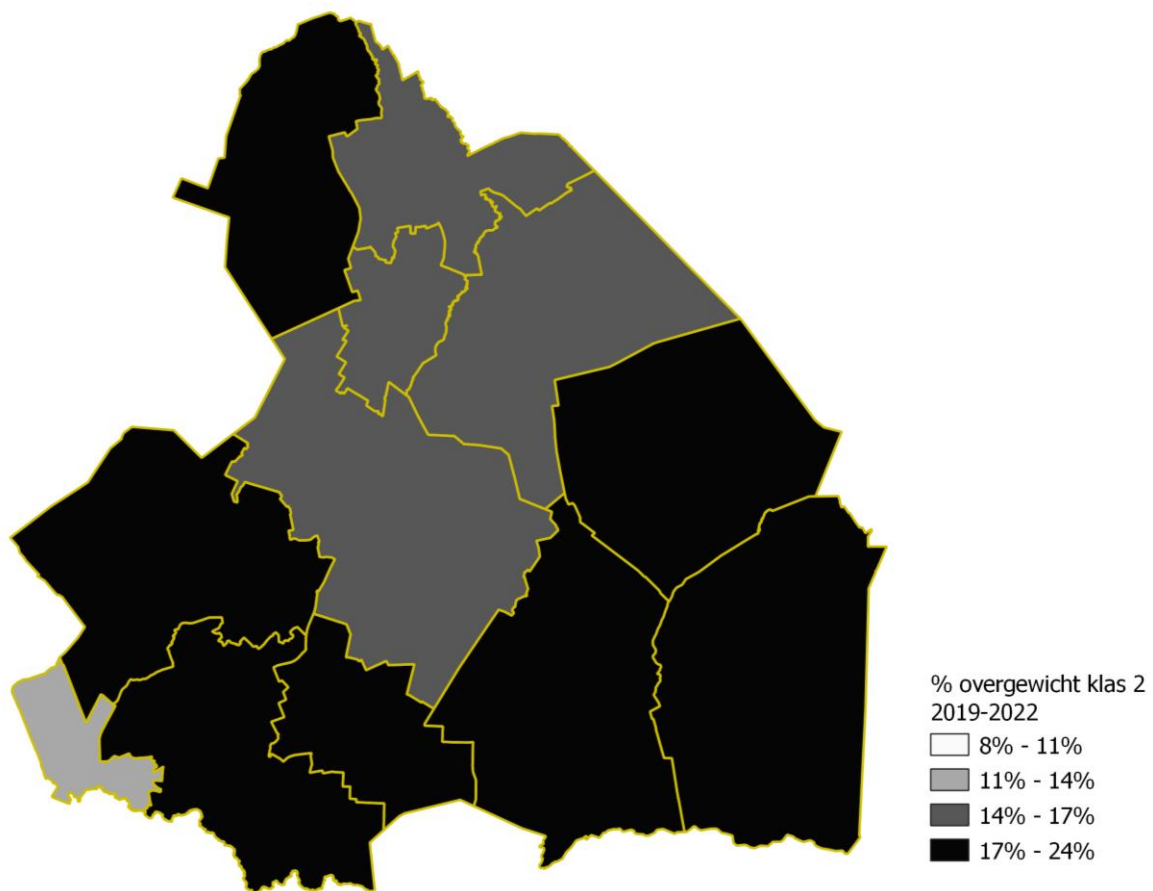
Vanwege de COVID-19 maatregelen is noodgedwongen afgeweken van het reguliere meten en wegen (in plaats van weging door jeugdverpleegkundige is lengte en gewicht geregistreerd o.b.v. zelfrapportage) en zijn niet alle kinderen gezien. Vanwege bovenstaande redenen worden alleen de resultaten op gemeenteniveau getoond en niet de resultaten op wijkniveau. Ook de gemeentelijke cijfers dienen zorgvuldig en voorzichtig geïnterpreteerd te worden. Zie Bijlage voor meer informatie.

Kaart 5: Overgewicht in klas 2 van het voortgezet onderwijs, 2019-2022

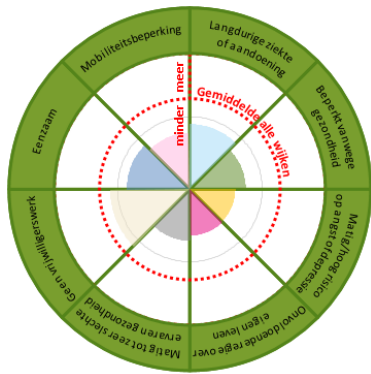
Deze kaart laat overgewichtcijfers zien voor kinderen uit klas 2 van het voortgezet onderwijs. Om schommelingen door kleine aantallen te voorkomen zijn meerdere schooljaren samen genomen (2019-2022). De gegevens zijn afkomstig uit de metingen van de jeugdgezondheidszorg van de GGD.

Vanwege de COVID-19 maatregelen is noodgedwongen afgeweken van het reguliere meten en wegen (in plaats van weging door jeugdverpleegkundige is lengte en gewicht geregistreerd o.b.v. zelfrapportage) en zijn niet alle kinderen gezien. Vanwege bovenstaande redenen worden alleen de resultaten op gemeenteniveau getoond en niet de resultaten op wijkniveau. Ook de gemeentelijke cijfers dienen zorgvuldig en voorzichtig geïnterpreteerd te worden. Zie Bijlage voor meer informatie.

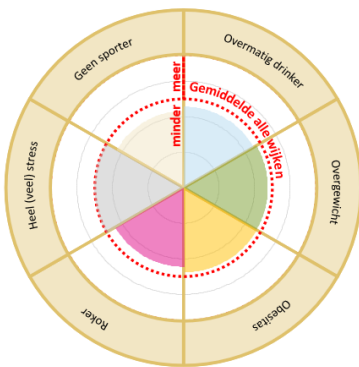

Wijkgezondheidsprofielen

Dit hoofdstuk bevat de wijkprofielen voor alle wijken in de gemeente Noordenveld. We hanteren hierbij de wijkindeling van het CBS. De wijkschattingen van het RIVM vanuit de resultaten van de Gezondheidsmonitor 2020 (zie ook Bijlage) vormen de belangrijkste gegevensbron. Per wijk worden twee figuren en een tabel getoond die samen het wijkgezondheidsprofiel vormen. Dit hoofdstuk wordt besloten met een tabel met gemeentelijke, provinciale en landelijke cijfers.

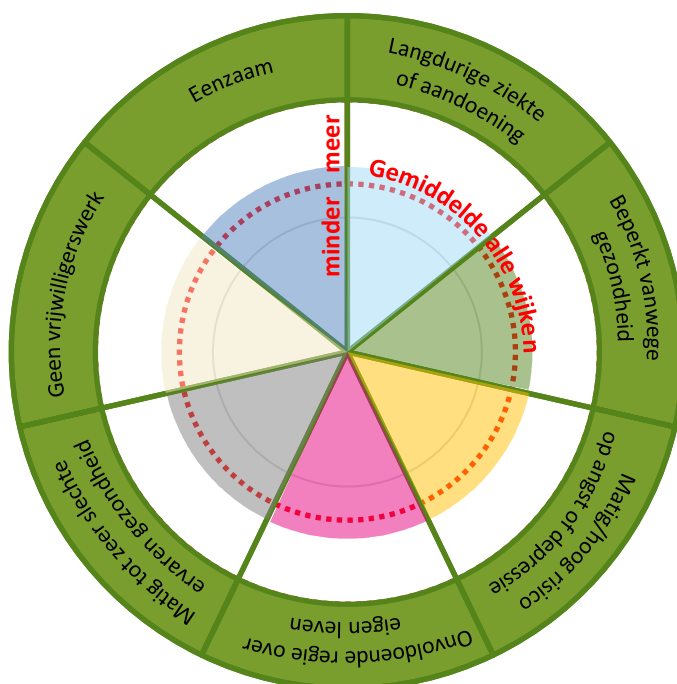
Het eerste figuur gaat over de gezondheid van de inwoners in de wijk. In de buitenste ring staan acht indicatoren van gezondheid: langdurige ziekte of aandoening, beperkt vanwege gezondheid, matig/hog risico op angst of depressie, onvoldoende regie over eigen leven, matig tot zeer slechte ervaren gezondheid, geen vrijwilligerswerk en eenzaamheid. U kunt per indicator zien hoe een wijk (de vlakjes) zich verhoudt tot het gemiddelde van alle wijken in de gemeente (rode stippellijn). In het voorbeeld links is het aandeel van de wijkbewoners dat zich eenzaam voelt lager dan het gemiddelde van alle wijken in de gemeente.

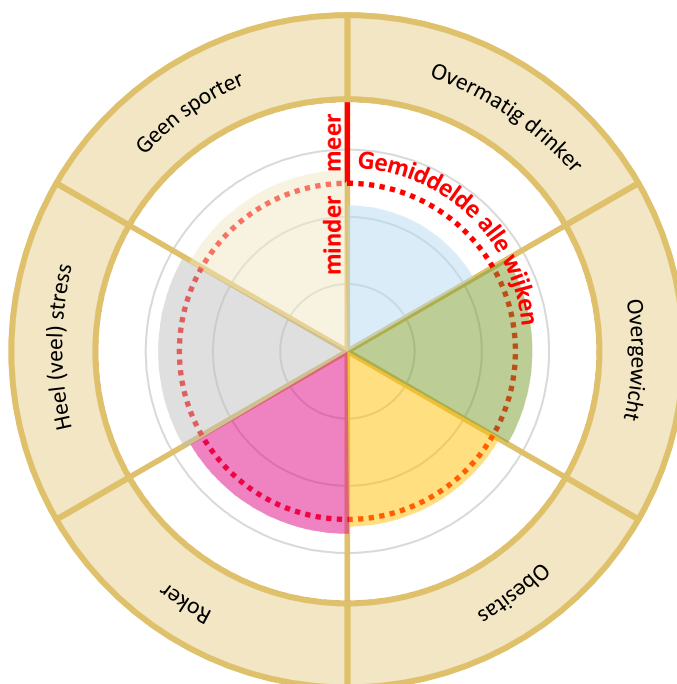
Het tweede figuur gaat over de leefstijl van de inwoners in de wijk. In de buitenste ring staan zes indicatoren van leefstijl: overmatig drinken, overgewicht, obesitas, roken, sporten en stress. De rode stippellijn betreft het gemiddelde van alle wijken in de gemeente, de vlakjes hebben betrekking op de wijk. In het voorbeeld links zijn er minder rokers in de wijk vergeleken met het gemiddelde van alle wijken in de gemeente.

Per wijk wordt tot slot een tabel getoond met de wijkschattingen voor de indicatoren van gezondheid en leefstijl. Omdat het wijkschattingen zijn worden de uitkomsten als hele cijfers (dus zonder decimalen) gepresenteerd. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een tabel met gemeentelijke, provinciale en landelijke cijfers van de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020 en de (Corona) Gezondheidsmonitor Jeugd 2021. De gepresenteerde gemeentelijke, provinciale en landelijke cijfers zijn geen schattingen maar gebaseerd op de uitkomsten van de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen. De eerder gepresenteerde indicatoren gebaseerd op wijkschattingen zijn daarom niet één op één vergelijkbaar met deze cijfers.

Wijk 00 Roden, Gezondheid

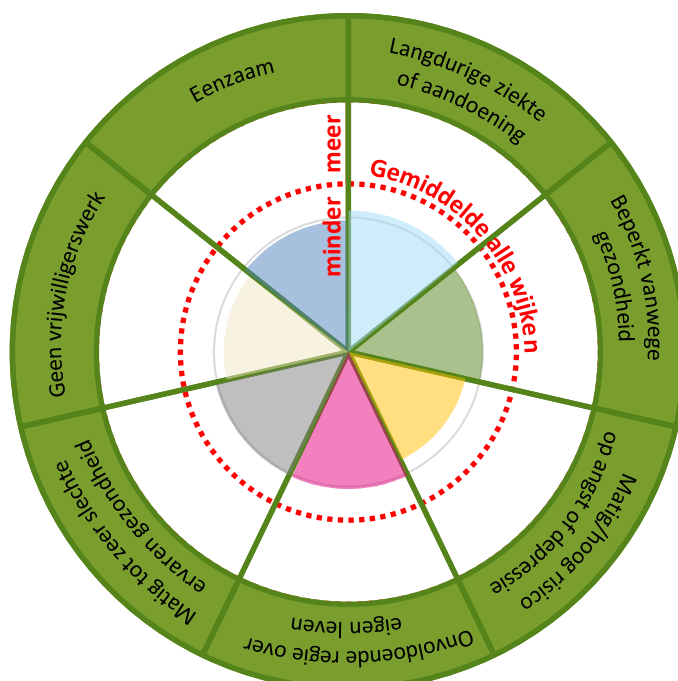
Wijk 00 Roden, Leefstijl

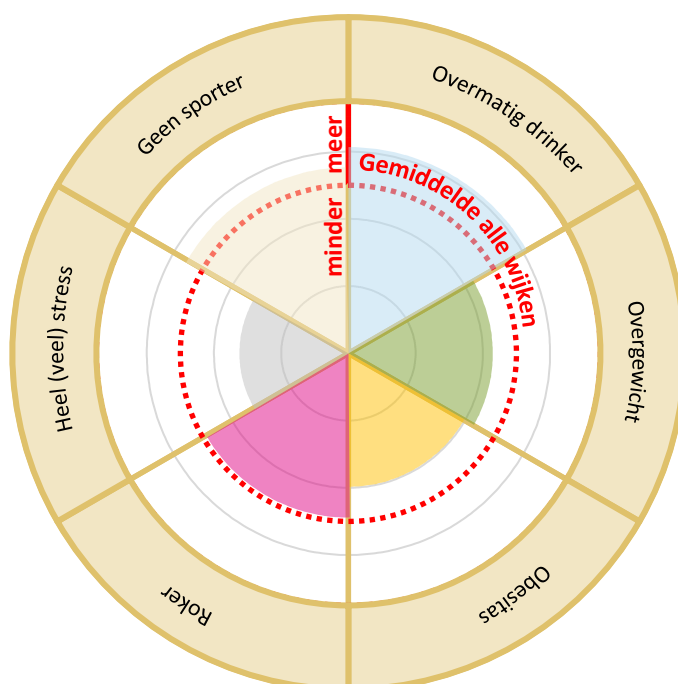
Wijk 00 Roden, Tabel met wijkcijfers

Indicator	Wijk 00 Roden	
	%	
0-14 jaar	15	
15-24 jaar	10	
25-44 jaar	18	
45-64 jaar	28	
65 jaar en ouder	29	
Matig tot zeer slechte ervaren gezondheid	21	
Langdurige ziekte of aandoening	36	
Beperkt vanwege gezondheid	34	
Matig/hog risico op angst of depressie	38	
Heel veel stress	13	
Onvoldoende regie over eigen leven	9	
Eenzaam	44	
Geen vrijwilligerswerk	73	
Geeft geen mantelzorg	86	
Moeite met rondkomen	10	
Roker	15	
Overmatig drinker	6	
Geen sporter	56	
Overgewicht	54	
Obesitas	15	
Eenpersoonshuishouden	15	

Wijk 01 Roden, Gezondheid

Wijk 01 Roden, Leefstijl

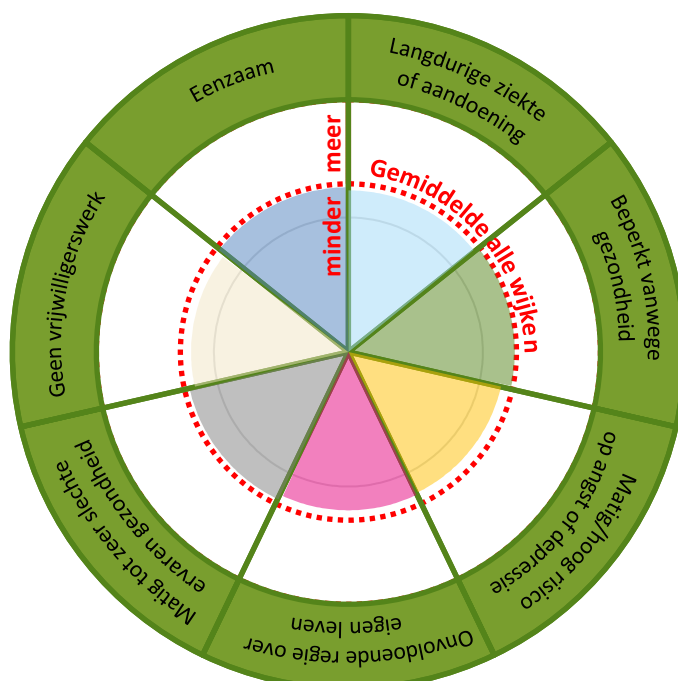

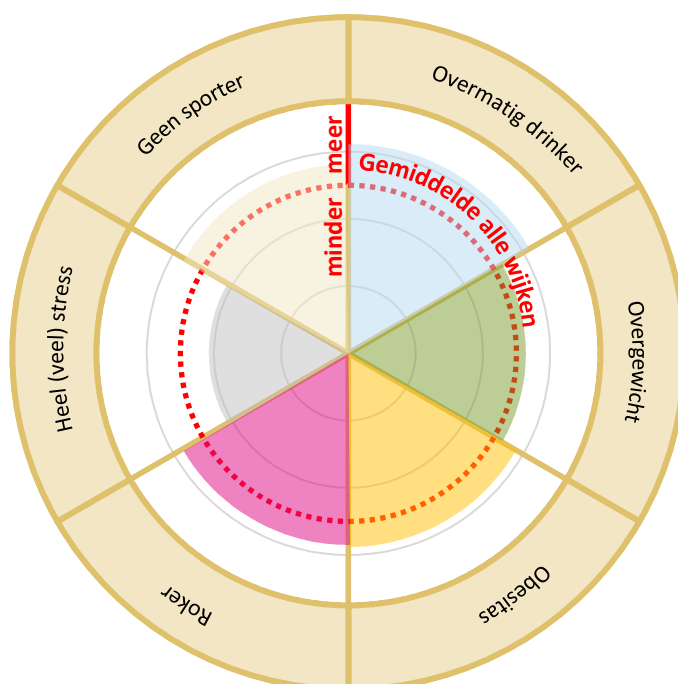
Wijk 01 Roden, Tabel met wijkcijfers

Indicator		Wijk 01 Roden
		%
0-14 jaar		13
15-24 jaar		9
25-44 jaar		15
45-64 jaar		37
65 jaar en ouder		26
Matig tot zeer slechte ervaren gezondheid		18
Langdurige ziekte of aandoening		33
Beperkt vanwege gezondheid		31
Matig/hog risico op angst of depressie		33
Heel veel stress		11
Onvoldoende regie over eigen leven		7
Eenzaam		40
Geen vrijwilligerswerk		66
Geeft geen mantelzorg		85
Moeite met rondkomen		8
Roker		15
Overmatig drinker		8
Geen sporter		57
Overgewicht		51
Obesitas		13
Eenpersoonshuishouden		12

Wijk 03 Norg, Gezondheid

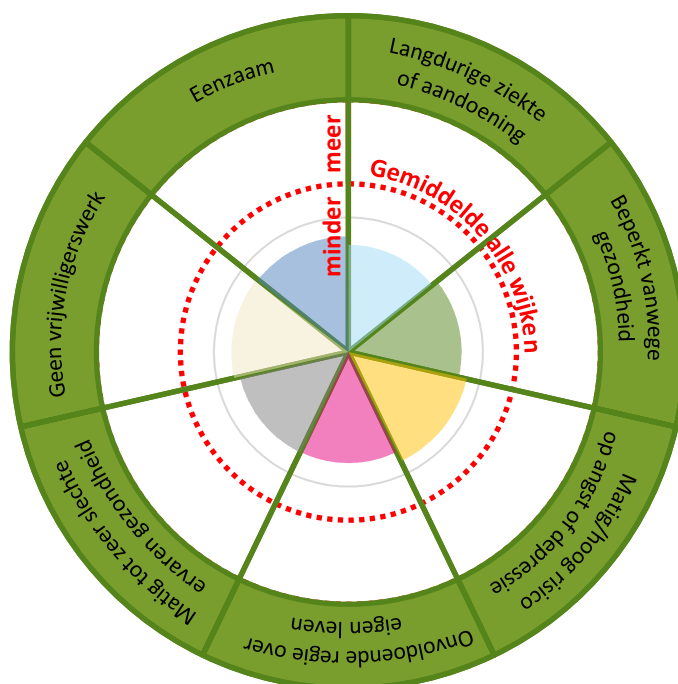
Wijk 03 Norg, Leefstijl

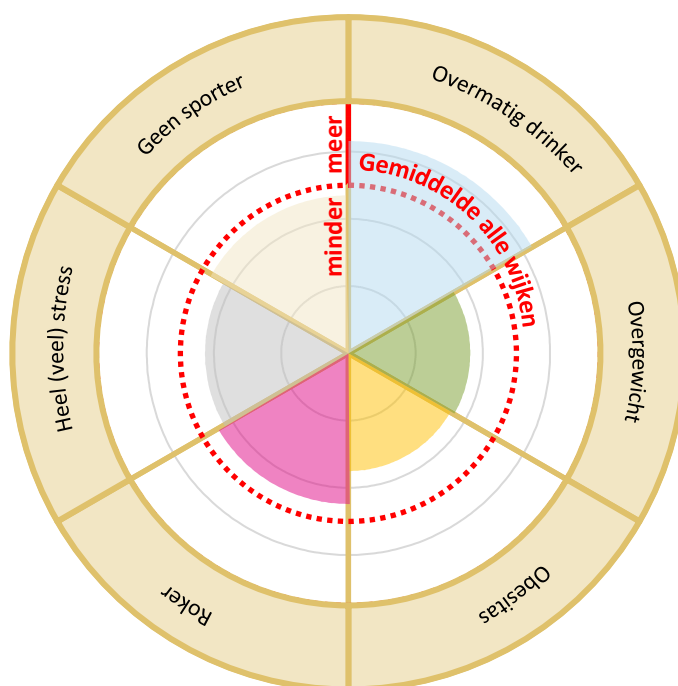
Wijk 03 Norg, Tabel met wijkcijfers

Indicator		Wijk 03 Norg
		%
0-14 jaar		13
15-24 jaar		9
25-44 jaar		19
45-64 jaar		32
65 jaar en ouder		27
Matig tot zeer slechte ervaren gezondheid		20
Langdurige ziekte of aandoening		35
Beperkt vanwege gezondheid		33
Matig/hoog risico op angst of depressie		36
Heel veel stress		12
Onvoldoende regie over eigen leven		8
Eenzaam		43
Geen vrijwilligerswerk		70
Geeft geen mantelzorg		86
Moeite met rondkomen		9
Roker		16
Overmatig drinker		8
Geen sporter		57
Overgewicht		53
Obesitas		15
Eenpersoonshuishouden		15

Wijk 04 Norg, Gezondheid

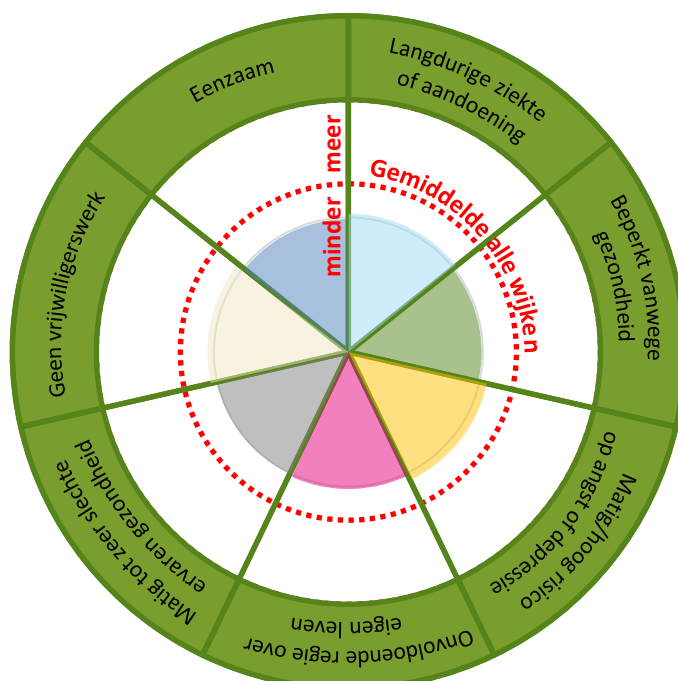
Wijk 04 Norg, Leefstijl

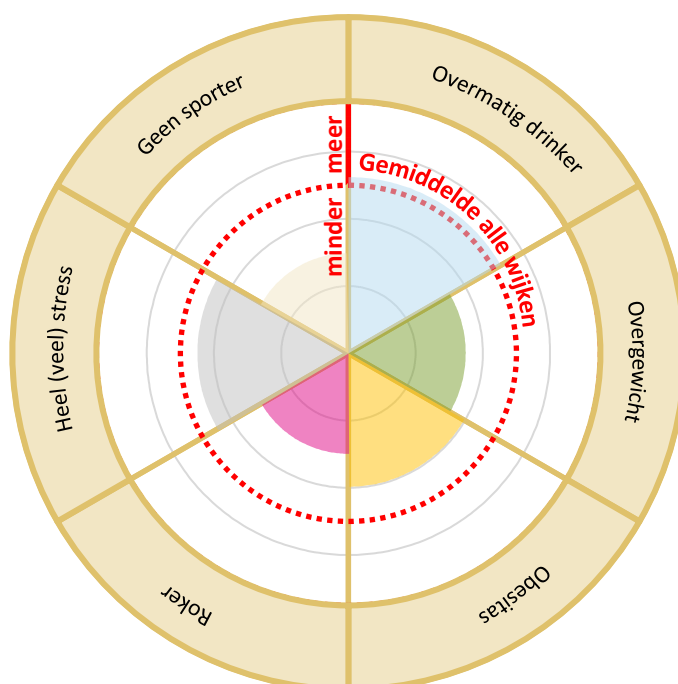
Wijk 04 Norg, Tabel met wijkcijfers

Indicator		Wijk 04 Norg
		%
0-14 jaar		10
15-24 jaar		13
25-44 jaar		20
45-64 jaar		41
65 jaar en ouder		16
Matig tot zeer slechte ervaren gezondheid		16
Langdurige ziekte of aandoening		31
Beperkt vanwege gezondheid		29
Matig/hoog risico op angst of depressie		33
Heel veel stress		12
Onvoldoende regie over eigen leven		6
Eenzaam		39
Geen vrijwilligerswerk		66
Geeft geen mantelzorg		85
Moeite met rondkomen		8
Roker		15
Overmatig drinker		8
Geen sporter		55
Overgewicht		50
Obesitas		13
Eenpersoonshuishouden		9

Wijk 06 Peize, Gezondheid

Wijk 06 Peize, Leefstijl

Wijk 06 Peize, Tabel met wijkcijfers

Indicator		Wijk 06 Peize
		%
0-14 jaar		16
15-24 jaar		10
25-44 jaar		18
45-64 jaar		32
65 jaar en ouder		24
Matig tot zeer slechte ervaren gezondheid		18
Langdurige ziekte of aandoening		33
Beperkt vanwege gezondheid		31
Matig/hoog risico op angst of depressie		34
Heel veel stress		12
Onvoldoende regie over eigen leven		7
Eenzaam		40
Geen vrijwilligerswerk		68
Geeft geen mantelzorg		85
Moeite met rondkomen		7
Roker		14
Overmatig drinker		7
Geen sporter		51
Overgewicht		49
Obesitas		13
Eenpersoonshuishouden		12

Cijfers gemeente, provincie, Nederland

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020

Indicator	Gemeente Noordenveld	Drenthe	Nederland
	%	%	%
0-14 jaar	15	15	16
15-24 jaar	10	11	12
25-44 jaar	18	21	25
45-64 jaar	30	30	28
65 jaar en ouder	27	23	20
Matig tot zeer slechte ervaren gezondheid	18	21	21
Langdurige ziekte of aandoening	37	35	32
Beperkt vanwege gezondheid	35	34	30
Matig/hoog risico op angst of depressie	35	35	46
Heel veel stress	12	12	18
Onvoldoende regie over eigen leven	8	9	9
Eenzaam	44	44	47
Geen vrijwilligerswerk	67	71	75
Geeft geen mantelzorg	87	87	87
Moeite met rondkomen	7	10	13
Roker	12	17	17
Overmatig drinker	8	7	6
Geen sporter	50	56	49
Overgewicht	52	38	35
Obesitas	11	16	15
Eenpersoonshuishouden	14	15	18

Gezondheidsmonitor Jeugd 2021

Indicator	Gemeente Noordenveld %	Drenthe %	Nederland %
aandeel deelnemers klas 2	47	54	52
aandeel deelnemers klas 4	53	46	48
aandeel deelnemers 12-14 jaar	52	58	55
aandeel deelnemers 15-18 jaar	48	42	45
Matige tot slechte ervaren gezondheid	15	17	17
Voelt zich meestal (zeer) gelukkig	74	77	77
Voelt zich (zeer) vaak gestrest door een of meer factoren	46	41	44
Matig tot ernstig psychisch ongezond	10	9	10
Voldoende weerbaar	89	89	88
Sport wekelijks bij club, vereniging of sportschool	78	74	74
Beweegt 5 of meer dagen per week minstens 1 uur	43	45	43
Rookt nu $\geq$ wekelijks	4	7	4
Laatste 4 weken alcohol gedronken	37	37	29
Laatste 4 wk $\geq$ 5 drankjes bij 1 gelegenheid (binge drinken)	26	26	20
Laatste 4 weken wiet of hasj gebruikt	6	5	4
Laatste 3 mndn $\geq$ wekelijks gepest op school	3	3	3
Laatste 3 mndn $\geq$ wekelijks gepest via internet	1	2	2
Laatste 6 mndn naaktfoto/seksfilmpje van zichzelf gestuurd	5	5	3
Risico op problematisch gebruik sociale media	11	9	9
Risico op problematisch gamen	3	3	3

Bijlagen

1. Theoretische onderbouwing van het perspectief op gezondheid

Voor de samenstelling van wijkgezondheidsprofielen gaan we uit van een breed perspectief op gezondheid. Gezondheid betreft niet alleen de fysieke gezondheid, maar ook de mate waarin mensen in staat zijn hun eigen leven te leven zoals ze dat zelf willen. Om de relatie tussen de verschillende aspecten van gezondheid inzichtelijk te maken, maken we gebruik van een gezondheidsmodel. Daarbij hebben we ons laten inspireren door het concept positieve gezondheid van Machteld Hubert (2012)² en het 'Social model of Health van Dahlgren & Whitehead (1991)³.

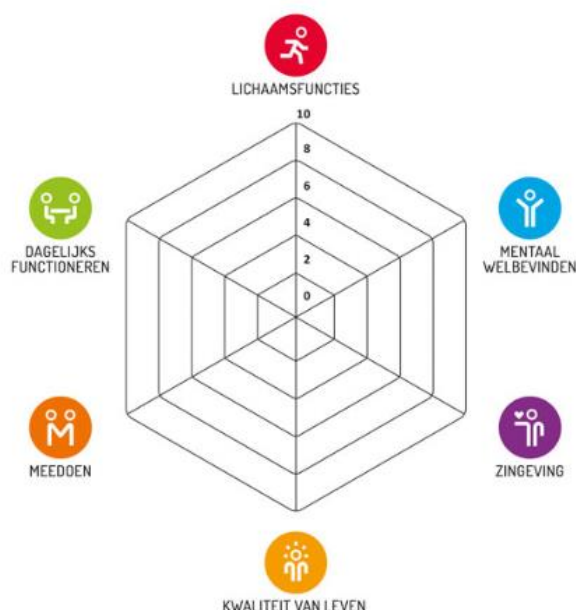
Positieve gezondheid is het vermogen van mensen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven (Machteld Huber, 2012). Huber onderscheidt in haar concept van positieve gezondheid zes gezondheidsdimensies om het 'gezondheidswelzijn' te meten (<http://www.allesisgezondheid.nl/content/positieve-gezondheid>):

- lichaamsfuncties:
medische feiten, medische waarnemingen, fysiek functioneren, klachten en pijn, energie
- mentale functies en -beleving:
cognitief functioneren, emotionele toestand, eigenwaarde/zelfrespect, gevoel controle te hebben, zelfmanagement en eigen regie, veerkracht
- spiritueel/existentiële dimensie:
zingeving/meaningfulness, doelen/idealen nastreven, toekomstperspectief, acceptatie
- kwaliteit van leven:
kwaliteit van leven/welbevinden, geluk beleven, genieten, ervaren gezondheid, lekker in je vel zitten, levenslust, balans
- sociaal maatschappelijke participatie:
sociale en communicatieve vaardigheden, betekenisvolle relaties, sociale contacten, geaccepteerd worden, maatschappelijke betrokkenheid, betekenisvol werk
- dagelijks functioneren:
basis Algemeen Dagelijkse Levensverrichtingen (ADL), instrumentele ADL, werkvermogen, health literacy.

---

² Huber, M. (2012). <https://iph.nl/>

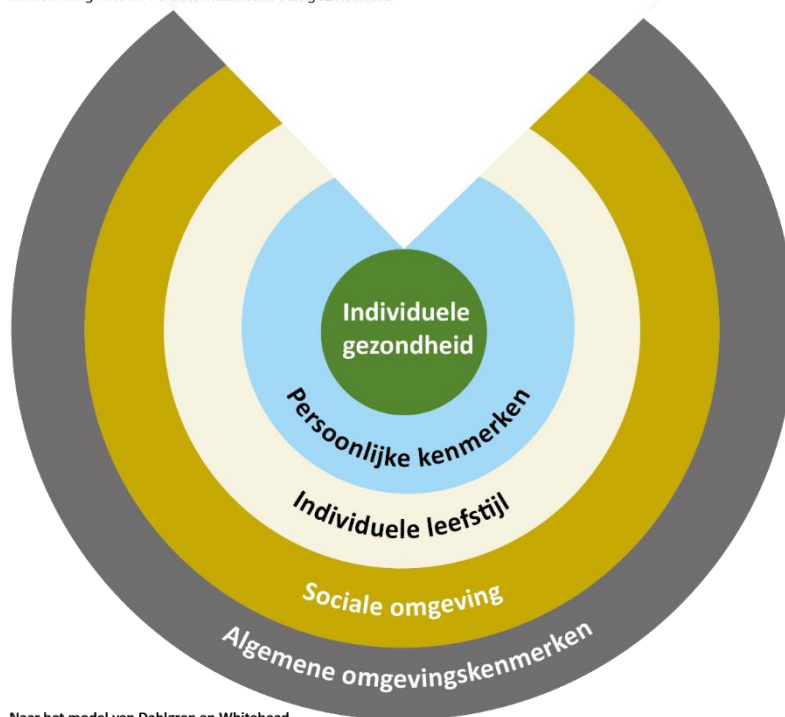
³ Dahlgren G, Whitehead M. Policies and Strategies to promote social equity in health. Stockholm: Institute of Future Studies, 1991.

Het model van Dahlgren & Whitehead brengt heel goed in beeld dat naast individuele factoren ook omgevingsfactoren van invloed zijn op de gezondheid. Gezondheid heeft zowel te maken met individuele mogelijkheden als met allerlei kenmerken van de omgeving die beschermend, bevorderend of schadelijk zijn.

De verbreding en verdieping van het gezondheidsbegrip voor individuele mensen door Huber en de gelaagdheid van gezondheid in het model van Dahlgren & Whitehead hebben we gecombineerd tot het hierna afgebeelde gezondheidsmodel. De schillen worden voorgesteld als dragende lagen die alle bevorderlijk kunnen zijn voor de kern waar het ons om te doen is: de gezondheid van individuele wijkbewoners in de Drentse gemeenten. Daarmee benadrukken we vooral dat lokaal gezondheidsbeleid en lokale interventies de potentie hebben om op verschillende niveaus een positieve uitwerking te hebben, uiteindelijk op de bevordering van de individuele gezondheid.

Gezondheidsprofiel Wijk Basisset
Samenhang tussen de determinanten van gezondheid

Naar het model van Dahlgren en Whitehead

Aansluitend op het gezondheidsmodel bieden we per wijk de volgende informatie.

- De eerder besproken dimensies van positieve gezondheid vormen de basis voor de keuze van indicatoren van 'Individuele gezondheid'. Naast de fysieke functies kijken we ook bijvoorbeeld naar mentaal welbevinden, vrijwilligerswerk en eigen regie. Veel mensen hebben te kampen met fysieke klachten, maar hoe gaan zij er mee om? Hebben mensen het vermogen om zich aan te passen en eigen regie te voeren?
- De persoonlijke kenmerken van de inwoners uit een wijk hebben impact op de gezondheid van de inwoners. Is er sprake van vergrijzing? Hoe is de sociaaleconomische status in een wijk? Kunnen mensen goed rondkomen? Deze kenmerken zijn niet tot lastig te beïnvloeden, maar zijn wel sterk van invloed op de gezondheid van de inwoners. Vanuit dit oogpunt kunnen risicogroepen onderscheiden worden.
- De individuele leefstijl en gezondheid zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. In het concept van positieve gezondheid wordt geen onderscheid tussen de twee gemaakt. De directe relatie tussen leefstijl en gezondheid wordt bijvoorbeeld duidelijk als het gaat om bewegen. Mensen die te weinig bewegen hebben een groter risico op overgewicht en diabetes type 2. Gezond gewicht en sport dragen daarentegen direct bij aan een goede gezondheid.
- De sociale omgeving bestaat uit alle mensen om iemand heen: denk aan familie, vrienden, kennissen, collega's en burens. Betekenisvolle, prettige sociale contacten hebben een positieve invloed op iemands gezondheid. De sociale omgeving kan echter ook zorgen voor conflicten of ervaren druk. Mantelzorg is een belangrijke indicator die een positieve invloed kan hebben op iemands psychische en fysieke gezondheid. Mantelzorg maakt het mogelijk dat mensen langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen, met behoud van kwaliteit van leven. Echter, door de toenemende vergrijzing kan een disbalans ontstaan tussen het aanbod en de vraag aan mantelzorgers. Het aandeel ouderen in combinatie met het aandeel mantelzorgers in een wijk geeft inzicht in de balans tussen vraag en aanbod.

2. Herkomst van de definities

Individuele Gezondheid						
Lichaamsfuncties	Langdurige ziekte of aandoening	% 19 jaar en ouder met langdurige ziekten of aandoeningen	Volwassenen Ouderen	GGD Drenthe gezondheids-monitor	Landelijk, provincie, gemeente, schattingen op wijkniveau	2020
	Beperkt vanwege gezondheid	% 19 jaar en ouder dat (ernstig) beperkt is in activiteiten vanwege gezondheid				
Mentaal welbevinden	Matig/hoog risico op angst of depressie	% 19 jaar en ouder met een matig/hoog risico op angst en depressie			Klas 2 en klas 4 VO	
	Onvoldoende regie over eigen leven	% 19 jaar en ouder met onvoldoende regie over eigen leven				
	Is gelukkig	% klas 2 en klas 4 VO dat zich meestal (zeer) gelukkig voelt				
	Is psychisch ongezond	% klas 2 en klas 4 VO dat matig of ernstig psychisch ongezond is				
	Is weerbaar	% klas 2 en klas 4 VO dat voldoende weerbaar is			Landelijk, provincie, gemeente	2021
Kwaliteit van leven	Matig tot zeer slechte ervaren gezondheid	% 19 jaar en ouder met matig tot zeer slechte ervaren gezondheid	Volwassenen Ouderen		Landelijk, provincie, gemeente, schattingen op wijkniveau	2020
		% klas 2 en klas 4 VO met matig tot zeer slechte ervaren gezondheid	Klas 2 en klas 4 VO		Landelijk, provincie, gemeente	2021
Sociaal maatschappelijke participatie	Eenzaam	% 19 jaar en ouder dat eenzaam is	Volwassenen Ouderen		Landelijk, provincie, gemeente, schattingen op wijkniveau	2020
	Geen vrijwilligerswerk	% 19 jaar en ouder dat geen vrijwilligerswerk doet				

Persoonlijke kenmerken						
Thema	Onderwerp	Indicator	Doelgroep	Bron	Niveau	Publicatie jaar
Demografische kenmerken	Leeftijd	% 0-14; 15-24; 25-44; 45-64; 65 jaar en ouder		CBS	Landelijk, provincie, gemeente, wijkniveau	2020
Inkomen	Sociaal economische status	SES-WOA score (Welvaart-, Opleiding- en Arbeidsscore): een gecombineerde score op basis van gegevens over elk huishouden.		CBS	CBS wijk- en buurtniveau	2019
	Moeite met rondkomen	% 19 jaar en ouder dat moeite heeft met rondkomen	Volwassenen Ouderen	GGD Drenthe gezondheidsmonitor	Schattingen op wijkniveau	2020
Huishouden	Eenpersoonshuishouden	% eenpersoonshuishoudens	Volwassenen Ouderen	CBS	Landelijk, provincie, gemeente, wijkniveau	2022

Individuele Leefstijl							
Thema	Onderwerp	Indicator	Doelgroep	Bron	Niveau	Publicatie jaar	
Middelengebruik	Overmatige drinker	% 19 jaar en ouder dat overmatig alcohol drinkt (nieuwe norm voor mannen meer dan 14 glazen per week; voor vrouwen meer dan 7 glazen per week)	Volwassenen Ouderen	GGD Drenthe gezondheids-monitor	Landelijk, provincie, gemeente, schattingen op wijkniveau	2020	
	Drinkt alcohol	% klas 2 en klas 4 VO dat alcohol heeft gedronken in de 4 weken voorafgaand aan het onderzoek % klas 2 en 4 VO dat 5 of meer drankjes heeft gedronken bij 1 gelegenheid voorafgaand aan het onderzoek	Klas 2 en klas 4 VO		Landelijk, provincie, gemeente	2021	
	Roker	% 19 jaar en ouder dat rookt	Volwassenen Ouderen		Landelijk, provincie, gemeente, schattingen op wijkniveau	2020	
		% klas 2 en klas 4 VO dat wekelijks of vaker rookt	Klas 2 en klas 4 VO		Landelijk, provincie, gemeente	2021	
	Cannabis	% klas 2 en klas 4 VO dat hasj of wiet heeft gebruikt voorafgaand aan het onderzoek				Landelijk, provincie, gemeente, schattingen op wijkniveau	2020
Gewicht	Overgewicht	% 19 jaar en ouder met overgewicht (BMI ≥ 25)	Volwassenen Ouderen	Screening JGZ	Gemeente	2019-2022	
		% kinderen met overgewicht	Groep 2 en 7 basisschool en klas 2 VO				
Bewegen	(Geen) sporter	% 19 jaar en ouder met obesitas (BMI ≥ 30)	Volwassenen Ouderen	GGD Drenthe gezondheids-monitor	Landelijk, provincie, gemeente, schattingen op wijkniveau	2020	
		% 19 jaar en ouder dat geen sporter is (sport < 1 dag pw)	Klas 2 en klas 4 VO		Landelijk, provincie, gemeente	2021	
	Beweegt	% klas 2 en klas 4 VO dat wekelijks sport % klas 2 en klas 4 VO dat 5 of meer dagen pw minstens 1 uur beweegt				Landelijk, provincie, gemeente, schattingen op wijkniveau	2020
Stress	(Heel) veel Stress	% 19 jaar en ouder dat (heel) veel stress heeft ervaren in de 4 weken voorafgaand aan het onderzoek	Volwassenen Ouderen	GGD Drenthe gezondheids-monitor	Landelijk, provincie, gemeente	2021	
		% klas 2 en klas 4 VO dat (heel) veel stress heeft ervaren in de 4 weken voorafgaand aan het onderzoek					
Social media	Versturen naaktfoto/seks-filmpjes	% klas 2 en klas 4 VO dat laatste 6 maanden een naaktfoto of seksfilmpje van zichzelf heeft gestuurd	Klas 2 en klas 4 VO				
	Problematisch gebruik social media	% klas 2 en klas 4 VO met risico op problematisch social media gebruik					
	Problematisch gebruik gamen	% klas 2 en klas 4 VO met risico op problematisch gamen					

Sociale omgeving						
Thema	Onderwerp	Indicator	Doelgroep	Bron	Niveau	Publicatie jaar
Mantelzorg	Mantelzorg geven	% 19 jaar en ouder dat mantelzorg geeft (iemand is mantelzorger als de zorg minimaal 3 maanden duurt, of zorg biedt voor minimaal 8 uur per week)	Volwassenen Ouderen	GGD Drenthe gezondheids monitor	Landelijk, provincie, gemeente, schattingen op wijkniveau	2020
Pesten	Gepest op school	% klas 2 en klas 4 VO dat laatste 3 maanden wekelijks of vaker is gepest op school	Klas 2 en klas 4 VO		Landelijk, provincie, gemeente	2021
	Gepest via internet	% klas 2 en klas 4 VO dat laatste 3 maanden wekelijks of vaker is gepest via internet				

3. Toelichting kleine domeinschatters per wijk van het RIVM

Voor de kleine domeinschatter per wijk heeft het RIVM een model ontwikkeld om op basis van de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen cijfers te kunnen berekenen op wijk- en buurtniveau. Het model relateert de gezondheid en leefstijl aan achtergrondkenmerken zoals leeftijd, geslacht, herkomst, huishoudsamenstelling, opleidingsniveau, inkomen en woningtype. Ondanks dat de Gezondheidsmonitor een enorm databestand is, bevat het onvoldoende respondenten om met behulp van weegmethoden van het CBS cijfers te berekenen op wijkniveau, daarom is er een model ontwikkeld. Met het model wordt de werkelijkheid zo goed mogelijk benaderd, maar de cijfers blijven schattingen van de werkelijkheid en moeten voorzichtig worden gebruikt. Meer informatie over de kleine domeinschatters kunt u vinden: <https://www.rivm.nl/media/smap/verantwoording.html>

4. Toelichting dataverzameling BMI jeugd tijdens COVID-19

Normaliter wordt als onderdeel van het GGD periodiek jeugdgezondheidsonderzoek groep 2, groep 7 en klas 2 het gewicht en de lengte van een leerling gemeten door een jeugdverpleegkundige van de GGD. Vanwege de COVID-19 maatregelen is in de periode 2019-2022 dit anders verlopen waardoor de BMI-data 2019-2022 niet als representatief voor de jeugd in 2019-2022 kan worden gezien en kan deze data ook niet een-op-een vergeleken worden met percentages van de voorgaande jaren. Er zijn drie redenen waarom zorgvuldigheid en terughoudendheid in acht moet worden genomen tijdens de interpretatie van de data.

- Een deel van de JGZ-jeugdgezondheidsonderzoeken heeft vanwege de COVID-19 maatregelen geen doorgang kunnen vinden. Als gevolg hiervan is van een beperkt deel van de leerlingen data beschikbaar.
- Ten tweede kregen leerlingen met een oproepindicatie vanuit Jij En Je Gezondheid (JEJG; online vragenlijst van de JGZ) en leerlingen waarover de school zich zorgen maakte prioriteit bij consulten die wel konden plaatsvinden. Hierdoor wordt verwacht dat deze groep mogelijk oververtegenwoordigd is in de data van de afgelopen drie schooljaren.
- Als laatste is bij een deel van de kinderen lengte en gewicht niet door een verpleegkundige gemeten en hebben de leerlingen zelf hun lengte en gewicht gemeten en ingevuld in JEJG. Uit de literatuur blijkt dat zelfrapportage van lengte en gewicht minder betrouwbaar is en afwijkt van metingen door een zorgprofessional.

5. Afkortingen

<i>CBS</i>	Centraal Bureau voor de Statistiek
<i>GGD</i>	Gemeentelijke (of Gemeenschappelijke) Gezondheidsdienst
<i>RIVM</i>	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Gezondheid in de wijk

Wijkgezondheidsprofielen 2022

voor het project Aan de slag met preventie in de Drentse gemeenten

